

Statnett

Kopi: RME

Deres ref: 2024/2368-1

Vår ref: oby

Dato: 25.10.2024

Ny nettavtale for direktekunder – innspill fra Norsk Industri

Innledning

Det vises til arbeid med ny nettavtale, jf. Statnetts brev av 24.9.2024.

Vi viser innledningsvis til at RME nå i høring foreslår nye krav til innhold i avtaler mellom nettselskap og kunde om vilkår for tilknytning og bruk av nettet. Høringsfristen er 4. november 2024. For å unngå nye prosesser og redusere administrative kostnader hos nettkundene knyttet til endring av avtalen på nytt, anmoder vi Statnett å avvente RMEs konklusjon etter høringen og slutføring av arbeidet med inngåelse nye nettavtale med kundene i transmisjonsnettet.

Norsk Industri er positiv til at Statnett har tatt til følge flere av våre innspill til forrige utkast til nettavtale, og oppfatter at nåværende utkast til nettavtale er bedre enn den forrige på flere sentrale punkter. Det er imidlertid fremdeles behov for å endre enkelte bestemmelser som oppleves som svært sentrale for medlemsbedriftene i Norsk Industri og som anses avgjørende for eventuell avtaleinngåelse. Norsk Industri anser det derfor som om at vi fortsatt er i en forhandlingsposisjon, og har intensjon om å komme til enighet innen utløpet av eksisterende avtale.

Norsk Industri kan ikke akseptere at den foreslåtte avtalen anses bindende dersom man fortsetter å forbruke kraft etter 1/1-2025 uten å signere den nye avtalen. Statnett kan ikke ensidig si opp 2015-avtalen, hvor endringer forutsetter enighet, for så å fastsette nye vilkår som skal binde den annen part i en bilateral avtale. Vi minner om at formålet med en avtale er å utfylle den offentlige reguleringen og at RMEs nye metode¹ forutsetter at større nettkunder må gi et aktivt samtykke for inngåelse av nettavtale. For industrien er det en forutsetning at vilkårene er rimelige og forutsigbare, samt at vilkårene ikke svekkes i forhold til i dag. Endringene i avtaleutkast som ønskes innarbeidet er for eksempel viktig for å sikre en forutsigbar og stabil krafttilgang for den kraftintensive industrien.

Vi vil i det videre gjennomgå enkeltkapitler i det nye utkastet til nettavtale. Noen av kommentarene er delvis gjentakende med tidligere innspill, da vi ikke anser dem som ivarettatt. Noen av innspillene som kommenteres nedenfor inngikk ikke direkte i Norsk Industri sitt høringsinnspill, men i høringsinnspill fra våre medlemmer.

¹ RMEs varsel 20.9.2024 om vedtak om fastsettelse av metode for vilkår for tilknytning og bruk av nettet

Kapittel 5.1 – Kundens rett til effektutveksling

På dette punktet er Norsk Industri bekymret for formuleringen om at avbrudd aldri vil utgjøre et kontraktsbrudd. I møtet 18. september 2024 ga Statnett uttrykk for at dette ikke var tilfellet. Vi har nå vurdert Statnetts formulering i siste utkast til nettavtale. Statnett har beholdt formuleringen om at avbrudd ikke vil utgjøre et kontraktsbrudd. Den eneste justeringen foreslått av Statnett er en tilføyelse om at ovennevnte ikke er til hinder for at Kunden "gjør gjeldende" krav om erstatning etter alminnelige erstatningsrettslige regler. Norsk Industri vurderer at denne henvisningen ikke er tilstrekkelig.

Ved vurderingen av om skadelidende part har krav på erstatning etter alminnelige erstatningsrettslige regler, er spørsmålet om man kan bebreide skadevolder for å ha handlet (eller ikke handlet) på en bestemt måte som førte til skaden. Skadevolders opptreden må her sammenlignes med en objektiv norm for hva som er forsvarlig handlemåte. Dersom kontrakten angir at forhold, inkl. avbrudd i strømforsyningen, som medfører at kunden ikke til enhver tid har anledning til å utveksle kraft, ikke kvalifiserer for avtalebrudd, så vil det være krevende å hevde at Statnett har avveket fra forsvarlig handlemåte. Statnetts forslag vil dermed ha begrenset betydning.

Norsk Industri foreslår at man benytter formuleringen fra Hydro sitt høringsinnspill, som et bedre alternativ: *"Ved avbrudd i strømforsyningen, er det kun å anse som brudd på denne avtalen dersom Statnett, eller aktører på vegne av Statnett, har opptrådd forsettlig eller uaktsomt."*

Alternativt foreslår Norsk Industri som et kompromiss at avsnittet utgår. Erstatningsplikt ved avbrudd vil da reguleres av bakgrunnsretten.

Kapittel 9 – Tariff

Avtalen viser til beskrivelsen av tariffen på Statnetts nettsider. Kundene og organisasjonene har tidligere drøftet endringer i tariffen i egne drøftelsesmøter, i forkant av endringer, men Statnett sa opp samarbeidsavtalen med brukerorganisasjonene og deres drøftingsrett med virkning fra 1. januar 2024. Norsk Industri mener at avtalen bør regulere og tydeliggjøre de direkteilknyttede sluttbrukernes adgang til å gi innspill, herunder drøftingsrett. Norsk Industri foreslår å ta utgangspunkt i ordlyden fra 2015-avtalen (men hvor «Transmisjonsnett» erstatter «Sentralnett»); *"Tariffer for Kundens bruk av Transmisjonsnett fastsettes av Statnett etter forutgående drøftinger med organisasjonene med drøftingsrett."*

Primært ønskes en gjeninnføring av drøftingsretten, men det kan også være en alternativ ordning forankret i en formell samarbeidsavtale mellom Statnett og Norsk Industri som gir nettkundene innsikt i Statnetts tariffgrunnlag og tariffutviklingen for

transmisjonsnettet framover på nivå med tidligere. Statnett oppfordres til å etablere en ny arena for nettkundene og organisasjonene til å få informasjon om tariffgrunnlaget, drøfte erfaringer med tariffen og eventuelle endringer. Dette er avgjørende når en forventer en betydelig vekst i Statnetts kostnader framover. Statnetts presentasjon av tariffen for 2025 på Statnetts nettsider oppleves ikke som tilfredsstillende.

Statnett fremholdt i møtet 18. september 2024 at de ikke ønsket å formalisere drøftingsretten i avtalen, og har således ikke tatt inn noen formulering om dette. Norsk Industri er fremdeles av den oppfatning at en avtalt drøftelsesrett eller tilsvarende ville vært positivt for avtaleforholdet, og mener det bør fremgå eksplisitt av ordlyden i avtalen. Norsk Industri opprettholder innspillet skrevet i forrige avsnitt.

Norsk Industri vil også vise til føringer som ble gitt i Olje- og energidepartementet statsbudsjett for 2013 i forbindelse med at Brukerrådet ble nedlagt, ref Programkategori 18.60 Statsforetak. Her står det *«Foretaket bør nå legge opp til en mer hensiktsmessig og ordinær dialog med brukerne av sentralnettet i saker som er av stor økonomisk betydning for dem.»* Norsk Industri oppfatter at Statnetts forslag til bestemmelse om Tariff er i strid med de føringer som har blitt gitt av departementet og Storting.

Kapittel 12 – Data og informasjonsutveksling

I dette kapitlet har Statnett i siste utgave, september 2024, lagt til følgende avsnitt: *«Bestemmelser i nasjonal metode om datautveksling i henhold til SOGL artikkel 6 nr. 4 (b) skal følges fra det tidspunkt metoden blir gjeldende.»*

Dette synes noe prematurt å ta inn i en avtaletekst i og med at slik nasjonal metode hverken er utviklet, gjort kjent eller gjort gjeldende. For en industrikunde vil det være umulig å vurdere om dette er rimelig og eventuelle konsekvenser av en slik forhåndsavtale.

Norsk Industri mener derfor at avsnittet strykes i sin helhet slik at kapittel om data og informasjonsutveksling blir slik: *«Partene skal gjensidig informere hverandre i god tid om forhold som er av betydning for avtaleforholdet, herunder tekniske data av betydning for partene. Partene har som mål å praktisere størst mulig åpenhet.»*

Kapittel 14 – Mislighold

Norsk Industri registrerer at Statnett ikke har justert bestemmelsen som gir dem mulighet til frakobling ved vesentlig mislighold. Norsk Industri er av den oppfatning at bestemmelsen som nå foreligger legger opp til en uheldig, og potensielt uriktig

praksis. Vi vil derfor be Statnett vurdere å justere denne bestemmelsen med tidligere høringsinnspill fra Hydro, som gjengis nedenfor her.

Norsk Industri mener at det å koble en kunde fra nettet – og dermed hindre markedsadgang – er et veldig sterkt virkemiddel. Standard nettavtale kan ikke legge opp til frakobling av kunder så lenge frakobling ikke er hjemlet i gjeldende lov eller forskrift. Ved risiko for HMS/personsikkerhet (elsikkerhet) vil regelverket som administreres av direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap komme til anvendelse, uavhengig av denne avtalen.

Norsk Industri foreslår derfor å erstatte annet avsnitt under dette punkt med følgende: *«Dersom Kunden agerer slik, eller Kundens anlegg er i en slik tilstand, at norsk lov eller forskrift krever at Kundens anlegg skal kobles fra kraftsystemet, kan Statnett koble det bestemte anlegget fra nettet.»*

I tråd med tidligere nevnte innspill foreslår Norsk Industri også følgende justeringer i siste avsnitt: *«Dersom Kunden gjentatte ganger vesentlig misligholder Nettavtalen, kan Statnett heve Nettavtalen, så langt det er hjemmel til dette innenfor relevant offentligrettslig regelverk.»*

Kapittel 18 – Endring av Nettavtalen

Statnett foreslår at: *"Dersom partene ikke kommer til enighet om endringer, kan Statnett beslutte endringer som anses nødvendig av hensynet til rasjonell drift og utvikling av det samlede kraftsystemet."*

Det er positivt at Statnett i sitt nyeste utkast til nettavtale har tatt inn en formulering om at det er et mål å komme til enighet om endringer. Samtidig gir endringsadgangen, slik den fremdeles er formulert, Statnett et vidt skjønn til å ensidig endre avtalen. Norsk Industri mener det er urimelig og ubalansert at det i en privatrettslig avtale legges opp til en ensidig endringsrett for den ene parten.

Norsk Industri viser igjen også til at det skal legges "stor vekt" på kommentarer fra bransjeorganisasjoner ved utforming av avtalen. Dette er opprettholdt i RMEs varsel om vedtak om fastsettelse av metode, i punkt 19. RMEs varsel peker også på behovet for høring ved endring av nettavtalen, og angir en prosess der nettselskapene blant annet skal publisere oppsummering av høringsinnspillene og inkludere begrunnelse for hvorfor sentrale høringsinnspill eventuelt ikke har blitt tatt til følge. Norsk Industri mener prosessen for endring i nettavtalen ikke fullt ut møter kravene i varslet fra RME. Norsk Industri mener endringsadgangen må avgrenses, og ikke kan være så vid og ensidig som nåværende formulering.

Norsk Industri foreslår at det som i det siste utkastet til kapittel 18 er tredje avsnitt, endres til følgende:

“Statnett kan beslutte endringer uten samtykke fra den andre part, dersom det anses åpenbart nødvendig for å sikre samsvar med gjeldende lover og forskrifter. Statnett skal varsle kunden om endringene før de inntreffer. Enhver part kan foreslå andre endringer skriftlig, med en detaljert beskrivelse og begrunnelse. Partene skal forsøke å komme til enighet om den foreslåtte endringen. Uenighet om endringer løses i henhold til avtalens tvisteløsningsbestemmelse.”

Kapittel 20 – Oppsigelse

Norsk Industri mener det bør tydeliggjøres hva oppsigelse innebærer, inkludert at netteier ikke kan kreve kunde frakoblet i strid med offentlig regelverk. Norsk Industri kan ikke se at det foreligger noen slik beskrivelse, og mener Statnett må si noe om både terskelen for oppsigelse og utfallet.

Vedlegg 1 – Kapasitet

For eksisterende kunder er det i eget vedlegg i dagens nettavtaler fastsatt en utvekslingsrett for aktiv effekt (MW). I nytt vedlegg 1 til nytt utkast til ny standardavtale angir Statnett metodikk for fastsettelse av utvekslingsrett ved signering av ny standard nettavtale. Statnett v/Halvor Lie uttrykte i møtet sist 18. september at ett utgangspunkt ved inngåelse av nye nettavtaler er eksisterende utvekslingsrett. I metodikken angitt under nevnte vedlegg inngår imidlertid ikke dette som et alternativ. Norsk Industri vil fremheve at eksisterende utvekslingsrett bør være det primære utgangspunktet for utvekslingsrett ved inngåelse av nye standard nettavtaler. Norsk Industri kan ikke akseptere at Statnett skal benytte anledningen ved innføring av nye nettavtaler til å redusere eksisterende utvekslingsrett for våre medlemmer. Reduksjon av kapasitet vil evt følge av prosess angitt i avtalens kapittel 5.2 i etterkant av signert ny avtale. I tilfeller hvor historisk uttak imidlertid viser seg å være høyere enn gjeldende utvekslingsrett, må det ved inngåelse av ny standard nettavtale avklares bilateralt hvordan dette tas hensyn til ny avtale.

Norsk Industri foreslår derfor at følgende setning tas inn som første kulepunkt under steg 1 for direktetilknyttede sluttbrukere: «*Utvekslingsrett angitt i gjeldende nettavtale*».

Vedlegg 2 – Leveringskvalitet

Når det gjelder Statnetts ønske om å fastsette støykvoter angående overharmoniske spenninger, synes dette noe prematurt å inngå på nåværende tidspunkt gitt bl.a. Statnetts egne «*midlertidige kommentarer*» i nevnte vedlegg. Videre vises til at RME

nylig har gjennomført en høring av endringer i leveringskvalitetsforskriften, bl.a. med hensyn til nivå av overharmoniske. Det vil være helt feil å diskutere evt støykvoter før de nevnte forskriftsendringer er vedtatt. Norsk Industri vil samtidig påpeke det faktum at eksisterende kunder har anlegg tilpasset og designet for overholdelse av gjeldende forskriftskrav, ikke nødvendigvis en eventuell hypotetisk kvote.

I RMEs varsel om vedtak om fastsettelse av metode for vilkår for tilknytning og bruk av nettet, står det i pkt. 21 (vår understrekning): *«Denne metoden gjelder både for nye og eksisterende avtaler om tilknytning til og bruk av nettet. Ved endring av eksisterende avtaler kan nettselskapet som utgangspunkt ikke gjøre endringer som krever fysiske endringer i anlegget, med mindre nettkunden selv ønsker dette eller det følger av krav fra offentlige myndigheter, gitt i eller i medhold av lov eller forskrift.»*

I sine utdypende merknader til samme pkt. 21, skriver RME (vår understrekning): *«Hensikten er først og fremst å få på plass nye avtaler for alle tilknytninger. Med fysiske endringer i anlegget menes for eksempel endringer i avtalt kapasitet, funksjonskrav, støykvote og plassering av anlegg.»*

Norsk Industri forutsetter på denne bakgrunn at Statnetts ønske om innføring av støykvoter ikke medfører behov for fysiske utbedringstiltak, begrensninger i eksisterende drift eller lignende for våre medlemmer.

I sum anbefaler Norsk Industri at Statnett avventer endelig metode fastsatt fra RME før man innfører evt støykvoter, og at man i mellomtiden tar ut den delen av vedlegg 3 som er benevnt med overskrift: *«Overharmoniske spenninger – Fastsatt støykvote»*. Før evt innføring bør det også utredes ferdig hvorvidt Statnett ønsker å stille krav til andel overharmoniske spenninger eller overharmoniske strømmer, samt hvordan man ønsker å løse utfordringer med en til dels uforutsigbar og sterkt varierende systemimpedans for de ulike frekvenser. Det bør videre utredes hvorvidt slike støykvoter kan og bør stilles til eksisterende nettkunder, eller hvorvidt de i stedet bør forbeholdes inngåelse av nettavtaler med nye kunder.

Norsk Industri kan uansett ikke akseptere at Statnett står fritt selv til å angi aktuelle støykvoter for eksisterende kunder. Dette må avtales bilateralt, basert på en generisk metodikk som ikke synes på plass per nå, gitt Statnetts egne merknader, og hvor konsekvenser for den eksisterende kunden behørig tas hensyn til.

Med vennlig hilsen
Norsk Industri

Ole Børge Yttredal (sign)
Direktør

Kopi: RME